

הקדמה לענין אמירה לנכרי בשבת - שיעור 768

תוספות (גיטין ה:)	רמב"ם קלה בעיניך	רש"י (ע"ז ע"ו) ובעל העיטור דברו דבר	רש"י (שבת קל"ג) שליחות	I. אמירה לנכרי -
אסור	אסור	מותר	אסור	(א) דרך רה"ר במקום מצוה (ש"ז - ה)
אסור	מותר	מותר	מותר	(ב) דרך כרמלית במקום מצוה (שס)
אסור	אסור	מותר	אסור	(ג) מע"ש לשבת
מותר ?	אסור	אסור	מותר	(ד) משבת לחול
מותר ?	אסור	אסור	מותר	(ה) ולא רצה לעשות
אסור כולם	אסור כולם	רק אחת	אסור כולם	(ו) כמה מלאכות
מותר ?	אסור	אסור	מותר	(ז) לקטן
אין להתיר	אסור (עבודת הגרשוני)	אסור (חת"ס מע"ש מותר)	אפשר דמותר (לחות יאיר)	(ח) אמירה לאמירה
אסור	אסור	מותר	אפשר דמותר (מחזי אליהו)	(ט) רמיזה בבית ישראל
אסור ליהנות	אסור ליהנות	אסור ליהנות	אסור ליהנות	(י) שכיר יום בלא אמירה
אסור	אסור	אסור	אסור	(יא) עשה בלא אמירה ולא מחה
מותר ?	אסור	אסור	מותר	(יב) אמירה לקוף
אסור	מותר	מותר	מותר	(יג) לחולה שאין בו סכנה
מותר	אסור	מותר	מותר	(יד) פסיק רישא
אסור	אסור	מותר	אסור	(טו) אינו מוחה
אסור	אסור	מותר	אסור	(טז) רמז בלא דיבור

טבלא זו נדפס רק לידע הענין וצריך מורה הוראה לדון על כל שאלה בפני עצמו

II. טעמי האיסור

(א) שהוא מן התורה - עיין בבית יוסף (צסוף רמ"ד) שהביא הסמ"ג (ל"ת ע"ה) שהיה מסופק אי הוי דאורייתא דכתיב כל מלאכה לא יעשה בהם (שמות י"ז - ט"ז) ודרשינן לא תעשה אתה ולא יעשה חברך ולא יעשה עכו"ם מלאכתך ועיין במור וקציעה (רמ"ג) שפסק שהוא דאורייתא דהוי דרשה גמורה כרבי יאשיה ודלא כרבי יונתן (תניא צמכילתא) ועיין בט"ז (רמ"ג - ג צסופו) ובשער הציון (רמ"ג - ז) דהוא רק מדרבנן וכן פסקינן

(ב) שלא תהא שבת קלה בעיניהן (דרבנן) ויבוא לעשות בעצמן ואין חילוק אם האמירה בשבת לחול או מערב שבת לשבת (רמב"ם ו - ח וש"ע ש"ז - ז)

(ג) משום שליחות לחומרא (רש"י שבת קכ"ח - ד"ה כזה וקנ"ג ד"ה מ"ט) ועיין בבא מציעא (ט"ח:) ושש"כ (ל - הערה ז)

IV. השאלות למעשה הנוגע לאמירה לנכרי

(א) להביא תרופה דרך רה"ר מותר אם הוא לכל הפחות חולה שאין בו סכנה (שכ"ס - י"ז) ויש מתירין אפילו ע"י ישראל בשינוי (שש"כ ל"ג - הערה י"ז*) וע"ע בשער הציון (תל"ו - ט) ולמקצת חולי מותר רק דרך כרמלית (ש"ז - ה)

(ב) לבשל לקטן אם הוא צריך דוקא לכך מותר דצרכי קטן כחולה שאין בו סכנה (רמ"א שכ"ס - י"ז)

(ג) לומר לנכרי להסיר השלג או הקרח שלא יזיקו בו מותר דומיא דכיבוי גחלת (של"ד - כ"ז) ולטלטול קוץ ברה"ר (ש"ס - י"ח) דמותר

(ד) מותר לקנות בית בארץ ישראל מן הא"י בשבת וחזתם ומעלה בערכאות (ש"ו - י"ח) דמצוה גדולה היא משא"כ במקום אחר ודאי אסור

(ה) לקבוע תנור חדשה בבית החורף נראה שיש לאסור משום זלזולא דשבת מ"מ הכל תלוי בהמצב ועיין ברמ"א (רע"ו - ה) ואבאר

(ו) צנור הגדולה העיקרי (water main) שנתקלקל ונעשה מכול בכית יש להתיר לומר לנכרי כל המציל אינו מפסיד או לומר לאחר שהוא אינו בהול לומר לנכרי לתקן ואבאר

(ז) לומר לנכרי להדליק נרות בבין השמשות ואפילו בבין השמשות דמוצאי שבת מותר (אג"מ ד - ס"ז) ועיין בכה"ל (שמ"ל) דבה"ש דמוצאי שבת אין להתיר אמנם הערוך השלחן (שמ"ל) סבר כהאג"מ להתירא

(ח) להתזיר התקע בהשקע של הקראק פאט אין להתיר

(ט) אמנם לומר לנכרי לכבות הגאז או לכבות הנרות מותר במקום צורך גדול או מצוה או מקצת חולי (ש"ז - ה)

(י) להביא תינוק מביתו לבית הכנסת דרך רה"ר ע"י לנכרי תלוי אי הוצאת חפץ מרה"י לרה"ר או העברת ד' אמות ברה"ר המחייב והעקירה וההנחה רק אופן שחל החיוב אי נמי העקירה וההנחה המחייב (ספר תוצאות חיים דף ג) עיין בתוספות (עירונין ל"ג ד"ה וסא) דהמעביר ברשות הרבים ד' אמות חייב וא"צ שתהיה העקירה וההנחה ברה"ר דוקא אלא אפילו עקר והניח ברה"י ובאמצע העביר ד"א ברה"ר חייב והרשב"א (שם ל"ג) חולק ע"ז וסובר דאינו חייב עד שיעקור ויניח ברה"ר והט"ז (שמ"ו - ז) ושו"ע הרב (שמ"ז - ט) והחזו"א (ס"ז - סוף סק"ט) פסקו כרוב הראשונים שהם הרשב"א והריטב"א והרמב"ם שהאיסור רק מדרבנן וע"י נכרי הוא שכות דשכות ובמקום מצוה מותר ועיין בשש"כ (ל - הערה קכ"ח) דאף אם הנכרי עמד לפוש מותר דאדעתיה דנפשי עביד וכן דעת הגר"ד מבריסק ואם רגיל לעמוד או בהכרח צריך לעמוד אפשר חשיב העקירה החדשה לצורך הישראל (שש"כ הערה קמ"ז)

1. ולכן כתב השש"כ (ל"ז - הערה ל"ז) דמותר לומר לנכרי להביא את התינוק למול מרה"י

לרה"י דרך רה"ר גמורה כיון שאין יהודי אומר לו לפוש באמצע וע"ע במ"ב (של"ח - סק"ט) דלא משמע כן ואפשר משום דלכתחלה ימול בביתו ואינו חשיב כביטול מצוה

2. וכן יש אומרים דמותר לצוות נכרי שיוליך אדם היושב בכסא נכים בשבת לצורך מצוה באופן הנ"ל (שו"ת מחזה אליהו מ) (ועיין בשיעור 86)

3. לכן הוא הדין בנ"ד דיש להתיר ובפרט במקום שאין רה"ר ובצירוף ההיתר דאמירה לאמירה נראה לי דאין זה בגדר של ה'yellow light' שאמר לי רב שלמה זלמן ברוין ואבאר

נפס לטלו נשמות אבי אורי ל' אלילי צר ליפא ב"ר יעקב ארזבי ע"ה לאמי אורתי באשה רחל ב"ר גרשון חנוך הסניף הכפן ע"ה ולטלו נשמת אמי היקר ר' איסר זלבה ב"ר אלילי צר ליפא ע"ה